

Glas sta ta slovenska leksema zapisana kot *glásh*, *gláshovina*, v geslu *Korb* pa slovenski leksem *kórb*.

Poleg dobre zamisli in obsežnem zbranim gradivu je v monografiji Mihaele Koletnik mnogo upoštevanja vrednih rešitev, recimo kartografskih, preveč pa kdaj iz Murkovega slovarskega gradiva narobe in nepopolno prepisanega ali nerazumljivo zamolčanega. Kot da *medjezikovno* čisto z začetka naslova monografije večinoma manjka in se kaže predvsem v precej knjigovodsko naštevalnih prepisih iz etimoloških del in slovarjev, ob čemer je zmanjkalo (volje, časa, prostora ...) za poudarke in za razčlenitev z mednaslovi v zaključnih dveh poglavjih in za natančne prepise. V zaključku je premalo notranjih povezav in drugih ponazarjalnih možnosti in sredstev, kot so preglednice ter sezname besed in besednih zvez, kar bi koristilo vsem uporabnikom in bi lahko bilo celo privlačno. Zaželen bi bil kak zapis o težavnosti zbiranja gradiva, ki ga da zbiranje po vprašalnici, o besednih in besednozveznih dvojnicah, o informatorjih (vsaj njihova okvirna starost, če že natančnejših podatkov ni). Kaj tehtnega bi se dalo napisati o upadu rabe posameznih predmetov (ali kje na obravnavanem področju še uporabljajo sani z vprego in kdaj so nehali uporabljati burkle? – to bi bil za celotno slovensko jezikovno področje prehud zalogaj) in poznavanja pomenov obravnavanega besedja sploh pri mlajših narečno govorečih, pa tudi o možnostih kartografske predstavitve izposojenk po jezikovnih skupinah, vsaj glede na zadnjo stopnjo prevzema germanske, romanske ... Ob vseh teh izraženih željah pa se je mogoče pridružiti hotenju avtorice Mihaele Koletnik, »naj nje-

gova [tj. slovenskogoriškega besedja] predstavitev predstavlja droben, a pomemben prispevek k ohranjanju slovenske jezikovne kulturne dediščine« (str. 334).

Peter Weiss

PREBIVATI V NAREČJU – NARODNOSTNA IN IDENTITETNA VLOGA NAREČJA IN NAREČNE KNJIŽEVNOSTI Znanstveni simpozij na Dialekti 2015

Dialekta je literarni festival, ki na vsebinski ravni integrira narečno ustvarjalnost celotnega slovenskega etničnega prostora in vzpostavlja povezave med ustvarjalci in poustvarjalci slovenske narečne besede ter strokovnjaki, ki spremljajo in premišlujejo njihovo dejavnost. Nastal je na pobudo mursko-soboške založbe FRANC-FRANC in bil prvič izveden leta 2010. Pobudi za prav takšen literarni festival je botrovala misel, da t. i. narečna književnost ni samo verzificirano ubesedovanje primarnih čustvenih vzgibov in doživetij, ne le fabuliranje dogodivščin iz podeželskega miljeja ali ustvarjanje ljudskih veseloiger, ampak je tudi literarno-estetsko domišljeno besedno ustvarjanje. Doslejšnje Dialekte so to izhodiščno misel potrdile in pokazale, da slovenska narečja vsebujejo jezikovni potencial, ki v besedah ustvarjalnih osebnosti lahko zaživi kot kultiviran govor in prepričljiv literarni nagovor. S tem pa je bila tudi upravičena vsebin-

ska usmeritev festivala, da z izmenjavo izkušenj med samimi ustvarjalci narečne književnosti in z dialogom med njimi ter literarnimi strokovnjaki in dialektologi spodbuja literarno-estetsko kakovostno narečno ustvarjanje in omogoči premislek njegove kulturne vloge v sodobnem času in prostoru.

Osrednji strokovni dogodek vsakokratne Dialekte je znanstveni simpozij na izbrano temo, ki ga organizatorji pripravljajo v sodelovanju s Filozofsko in Pedagoško fakulteto Univerze v Mariboru. Prispevek sodelujočih strokovnjakov z obeh fakultet je bil v minulih letih izjemno dragocen tako za udeležence festivala kot tudi za širšo strokovno javnost, ki se je z njihovimi referati lahko seznanila v festivalskih zbornikih.

Na prvem simpoziju, ki je nosil naslov *Globaliteta-lokaliteta-identiteta* in je potekal 28. maja 2010, so sodelujoči referenti *dr. Marija Stanonik* (Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU), *dr. Mihaela Koletnik* (Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru), *Bojan Wakounig* (Radio Dva – slovenska beseda na Koroškem), *Mihaele Obit* (Kulturno društvo Ivan Trinko Čedad) in *Marijana Sukič* (Zveza Slovencev na Madžarskem) ugotavljali, kakšen in kolikšen je delež narečne literarne ustvarjalnosti v slovenski književnosti, kakšen je literarno-estetski domet te ustvarjalnosti, kakšna in kolikšna je vloga narečja in narečne besedne ustvarjalnosti pri oblikovanju kulturne in etnične identitete v slovenskem zamejstvu.

Na drugi Dialekti so bile osrednja tema simpozija, ki je potekal 27. maja 2011 in imel naslov (*Brez*)*mejnost narečne literarne besede*, pripovedne

prakse v neknjižnih zvrsteh slovenskega jezika. Referate na to temo so pripravili in predstavili *dr. Dragica Haramija* (Vedute Maribora v romanih Janje Vidmar Pink in Andreja Predina Na zeleno vejo), *dr. Mihaela Koletnik* (Jezikovna podoba romanov Pink in Na zeleno vejo), *dr. Simona Pulko* in *dr. Melita Zemljak Jontes* (Narečje kot izhodišče govornega in pisnega /po/ustvarjanja mladostnikov) ter Franci Just (Literarne in širše kulturne značilnosti sodobne pripovedne proze v Porabju).

Literarnozvrstni pristop, ki ga je začel s fokusiranjem na pripovedništvo prejšnji simpozij leta 2011, je nadaljeval tretji simpozij, ki se je odvijal 18. maja 2012 pod naslovom *Narečna dramatika in njeno uprizarjanje*. Na njem so sodelovali dramski praktiki *Tone Partljič*, *Milivoj Roš* in *Branko Pintarič* in v svojih referatih opisali, katere in kakšne so oblike uprizarjanja narečne dramatike in kakšen je njen pomen v slovenskem kulturnem prostoru.

Literarno-estetski dometi in kulturni pomen narečne književnosti je bila tema četrtega simpozija, na njem so 25. oktobra 2013 svoja dognanja predstavili *dr. Dragica Haramija* (Narečna mladinska proza), *Franci Just* (Narečna literarna ustvarjalnost Ferija Lainščka), *dr. Melita Zemljak Jontes* in *dr. Simona Pulko* (Narečno v izbranih umetnostnih besedilih slovenskih avtorjev za /mlade/bralce) ter *dr. Alenka Valh Lopert* in *dr. Mihaela Koletnik* (Neknjižne jezikovne zvrsti slovenskega jezika na odru /Tone Partljič Čaj za dve/).

Pod krovnim naslovom *Socialna in kulturna vloga narečne književnosti* je peti simpozij obravnaval vprašanje, kakšno vlogo in pomen imata nareč-

je in narečna književnost v sodobnih družbenih in kulturno-jezikovnih razmerah, in sicer a) v lingvističnem kontekstu (če in kako narečna književnost sooblikuje podobo sodobnega slovenskega jezika), b) v sociolingvističnem in socioliterarnem kontekstu (zakaj pisanje v narečju in ne v knjižnem jeziku, specifična narečne književnosti v primerjavi z nenarečno) in c) v splošnem kulturnem kontekstu (koliko in kako se v narečni književnosti kaže mitsko in arhetipsko). Referate za simpozij so pripravili in 30. maja 2014 predstavili *dr. Dragica Haramija* (Stik z mitskim in arhetipskim v narečni književnosti), *dr. Melita Zemljak Jontes* in *dr. Simona Pulko* (/Ne/moč narečne besede), *dr. Alenka Valh Lopert* in *dr. Mihaela Koletnik* (Govor žensk in moških v narečju), pisatelj *Peter Rezman* pa je dodal avtopoetsko razmišljanje o pisanju v neknjižni zvrsti jezika (Mama govori lépo, ate pa zavija).

Prebivati v narečju – narodnostna in identitetna vloga narečja in narečne književnosti je bil naslov letošnje simpozija, ki je potekal 29. maja v Kulturnem domu v Veliki Polani. Prvi simpozijijski sklop je tematiziral prekmurščino in prekmursko književnost, s čimer so se referenti pridružili obleževanju 300-letnice prve prekmurske knjige, ki so ji organizatorji Dialekte 2015 tudi sicer posvetili več festivalskih vsebin. Drugi simpozijijski sklop pa se je približal izhodiščni temi in v ospredje postavil vprašanje identitetne vloge narečja in narečne književnosti.

Dr. Marko Jesenšek je v referatu »(Mali) katekizem – kranjski in prekmurski prvotisk« postavil prekmurski Mali catechismus Franca Temlina v kon-

tekst razvoja prekmurskega knjižnega jezika, v nadaljevanju pa predstavil nekatere skupne značilnosti in poti, ki so vodile od Trubarjevega in Temlinovega prevoda (Malega) katekizma v oblikovanje kranjskega in prekmurskega knjižnega jezika ter opisal jezikovne in slogovne razlike med obema prvotiskoma ter njun vpliv na razvoj knjižnega jezika v osrednje- in vzhodnoslovenskem jezikovnem prostoru.

Dr. Dragica Haramija je v prispevku »Mladinska besedila v prekmurskem periodičnem tisku do začetka 2. svetovne vojne« predstavila besedila iz prekmurskega periodičnega tiska, ki jih je mogoče uvrstiti v mladinsko slovstvo, in podala pregled literarnih vrst, avtorjev in reprezentativnih besedil ter folklornega gradiva, ki nagovarja mlade bralce. Referat je sklenila z ugotovitvijo, da so imela ta besedila pomembno vlogo pri ohranjanju narodne zavesti in pri opismenjevanju ter ohranjanju kulturne dediščine v Prekmurju.

Franci Just je v prispevku »Leposlovno ustvarjanje v prekmurščini« pokazal, da je bila prekmurščina tudi umetnostni (literarni) jezik, in predstavil leposlovno ustvarjanje v prekmurščini v obdobju do pridružitvenega leta 1919, v obdobju med obema svetovnima vojnama in v obdobju po letu 1990, ko je literarno ustvarjanje v prekmurščini eden najvitalnejših delov sodobne slovenske narečne književnosti.

Dr. Mihaela Koletnik je v referatu »Prekmursko narečje kot identitetni dejavnik v popularni kulturi« pokazala, kako je narečje uresničeno v sodobni uglasbeni izvirni prekmurski poeziji, predstavila govorno realizacijo dialoškega dela scenarija v filmih *Halgato* (1994) in *Oča* (2010), ki sta bila posneta

v prekmurskem narečju, ter osvetlila vlogo narečja v porabskih medijih pri ohranjanju in dvigovanju jezikovne ravni manjšinske kulture ter krepitvi narodne (samo)zvesti Porabcev.

Dr. Simona Pulko in dr. Melita Zemljak Jontes sta v referatu »Narečno in osebna identiteta« predstavili rezultate svojih raziskav, v katerih sta teoretično in empirično preučevali rabo socialnih zvrsti jezika v slovenskem šolskem prostoru in pri tem mdr. ugotovili, da med mladostniki narečje postaja vrednota; v tej okoliščini sta prepoznali priložnost, da se pri šolski obravnavi narečnih prvin v literarnih besedilih vključijo v pouk tudi neknjižne govorice in s tem poveže književni ter jezikovni pouk.

Dr. Alenka Valh Lopert je preučila programske sheme Radia Ptuj, Radia Murski val in Radia Slovenske gorice z zornega kota uporabe narečja v radijskem programu in v referatu »Narečje kot izraz identitete na radijskih postajah v severovzhodni Sloveniji« predstavila narečne oddaje izbranih radijskih postaj in pri tem ugotovila, da le-te z narečnimi vsebinami izpolnjujejo nalogo ohranjanja kulturne dediščine, a da se z narečno govorico približujejo naslovnikom predvsem v sproščenih in zabavnih oddajah, pogreša pa 'resnejšo' vlogo narečja.

Z referati 'prekmurskega sklopa' na simpoziju *Prebivati v narečju – narodnostna in identitetna vloga narečja in narečne književnosti* sta slovensko zgodovinsko jezikoslovje in literarna zgodovina bogatejša za nova dognanja o jezikovnih in literarnih pojavih v prekmurskem kulturnem prostoru, simpozijски prispevki, ki so podali sinhroni pogled na narečja, pa so razširili

in poglobili védenje slovenske dialektologije in sociolingvistike o položaju in vlogi narečij v slovenskem etničnem prostoru danes. Upravičeno strokovno zadovoljstvo ob simpozijских referatih pa spremlja še veselje ob sporočilu, ki veje iz njih: da je slovenščina tudi v svojih narečnih plasteh izjemno živ in 'rodoviten' jezik.

Franci Just

ZAPISANA BESEDA OSTANE – LITTERA SCRIPTA MANET Mednarodni znanstveni simpozij ob tristoletnici prve ohranjene prekmurske knjige

Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota je 8. oktobra 2015 v sodelovanju z Evangeličansko Cerkvijo AV v Republiki Sloveniji, Ustanovo dr. Šiftarjeva fundacija, Mestno občino Murska Sobota in Občino Tišina pripravila enodnevni mednarodni znanstveni simpozij *Zapisana beseda ostane – Littera scripta manet*, ki je potekal v dvorani Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota. Znanstveni simpozij je bil prirejen v počastitev 300. obletnice izida prve prekmurske knjige *Mali katekizem (Mali catechismus, 1715)*, da bi obudili spomin na to veliko dejanje in približali kulturno dediščino sedanjim rodovom. Avtor izdane knjižice je Franc Temlin iz Krajne, ki se je zavedal potrebe prekmurskih protestantov po utrjevanju v veri, pomanjkanja verskega tiska, sploh pa najbolj potrebne knjižice, katekizma. Prav zato je za svoje rojake, za svoj narod pri-